

Przegląd Broni Ręcznej 2002: Podsumowanie Rozdziału

4 Złapany w Ogień Krzyżowy: Humanitarne Wpływy Broni Ręcznej

W debacie o kontroli proliferacji i nadużyciu broni ręcznej często brakuje ludzkiej twarzy. Zamiast tego, badania i polityka skupiają się prawie wyłącznie na kontroli dostaw powiązanej z zarządzaniem produkcją i zasobami, jawnością i nadzorem nad obrotem bronią ręczną, interwencjami technicznymi ukierunkowanymi na poprawę znakowania i ustalania pochodzenia tej broni oraz prawnym i normatywnym reżimom ukierunkowanym na ograniczenie jej przepływu.

Niniejszy rozdział poświęcony jest humanitarnej perspektywie broni ręcznej i usiłuje zmierzyć koszty ludzkie związane z dostępnością i użyciem tej broni. Zwraca uwagę na ciężkie położenie setek tysięcy ludzi, którzy są śmiertelnie lub nieśmiertelnie ranieni z broni tego typu każdego roku, oraz milionów, którzy są pozbawieni domów i majątków pod groźbą użycia broni.

Zasadnicze dla perspektywy humanitarnej jest uznanie, iż zamierzona przemoc popełniana z użyciem broni ręcznej ma zarówno krótkoterminowe jak i długofalowe konsekwencje dla bezpieczeństwa człowieka i jego pomyślności. Niektóre z tych wpływów mogą być zmierzone empirycznie, takie jak epidemiologiczny dowód śmiertelnych lub nieśmiertelnych ran podczas, lub w wyniku, konfliktów zbrojnych. Jednakowo, wzory przymusowych wysiedleń i militaryzacja obozów dla uchodźców, wzrastająca trudność cywili, aby zaspokoić własne podstawowe potrzeby, oraz wycofanie interwencji humanitarnych z obszarów dotkniętych przemocą zbrojną, wszystkie można łatwo policzyć. Inne efekty, takie jak: długoterminowy ekonomiczny i psychofizyczny ciężar inwalidztwa lub zachowawcze reakcje pracowników organizacji humanitarnych, którzy są codziennie narażeni na użycie broni ręcznej, są trudniejsze do wskazania.

Co zadziwiające, pełna humanitarna reakcja na dostępność broni ręcznej oraz jej użycie nadal musi w pełni wyłonić. Organizacje humanitarne są powolne w swoich reakcjach, ponieważ dowody są ograniczone i, w konsekwencji, świadomość tej kwestii nie zakorzeniła się. Mimo wielu wyzwania związanych z gromadzeniem statystyk o humanitarnych wpływach broni ręcznej, wiele organizacji humanitarnych i dawców jest niechętnych do angażowania się w takie badania i wysiłki ukierunkowane na gromadzenie danych.

Wspólnota międzynarodowa musi rozwinąć większą świadomość humanitarnych wpływów broni ręcznej na obszarach dotkniętych przemocą zbrojną. Zaangażowanie w wymiar humanitarny dostępności i użycia broni ręcznej powinno być kierowane nie tylko pobudkami moralnymi, lecz także czysto pragmatycznymi. Dzieje się tak, ponieważ natura wojen, w których wykorzystywana jest regularnie broń ręczna, stale się zmienia.

Wpływy humanitarne broni ręcznej eskalują pod względem rozmiarów i surowości głównie z powodu dzisiejszych nowych wojen. W wyniku powszechnej dostępności i użycia broni ręcznej w czasie takich wojen, prawa, normy i zasady, które wcześniej regulowały zachowanie kombatantów są coraz bardziej zagrożone. Na przykład cywile służą jako przykrywką dla operacji dobrze uzbrojonych ruchów rebelianckich, jako cele odwetów, jako tarcze przeciwko atakom, jako polityczne narzędzia dla międzynarodowej pomocy oraz jako główny cel czystek etnicznych i ludobójstwa. Ponadto, sam personel humanitarny nie jest

odporny: dostępne dane wskazują, iż współczynnik zabójstw personelu cywilnego ONZ popełnionych przy użyciu broni palnej wynosi między 17 a 25 procent na 100.000 – alarmująco wysoki współczynnik.

Uznanie wytrwałości tych nowych wojen wywołało ożywioną reakcję ze strony dużej liczby aktorów ze wspólnoty praw człowieka i humanitarnej. Uznając wzajemne wpływy między prawami człowieka oraz międzynarodowym prawem humanitarnym, istnieje powszechne porozumienie co do tego, iż ludzie dotknięci przemocą zbrojną na wojnie – popełnianą głównie z użyciem broni ręcznej – są uprawnieni do tych samych praw do ochrony, co cywile żyjący w pokoju. W wyniku wzrastającej świadomości wpływu, jaki ma na życie ludzi dostępność i użycie broni ręcznej, oraz z powodu zainspirowania działań humanitarnych prawami człowieka, ze strony wspólnoty organizacji humanitarnych wyłoniły się trzy ząbajające się reakcje.

Pierwsza z nich rozpatruje problem od strony dostaw i skupia się na powstrzymaniu przerzutów broni do reżimów łamiących prawa człowieka i międzynarodowe prawo humanitarne. Druga, nowe podejście humanitarne, jest ukierunkowana na złagodzenie wpływów broni ręcznej na cywili, poprzez rygorystyczne stosowanie międzynarodowego prawa humanitarnego oraz bodźców do ograniczania popytu na broń. Ostatnia postawa jest perspektywą funkcjonalną, podkreślającą konsekwencje dla pracowników organizacji pomocowych oraz pokojowych, które wynikają z dostępności broni. Dokonuje również przeglądu zasad i warunków regulujących kwestie wykorzystywania ochrony zbrojnej.